

C. ARBEIDSONGEVALLEN

Het slachtoffer kan geen aanspraak maken op een volledige schadeloosstelling, maar is aangewezen op een voornamelijk forfaitair vergoedingssysteem. Dit impliceert dat slechts bepaalde schadeposten voor vergoeding in aanmerking komen waarbij het slachtoffer slechts onder bepaalde voorwaarden zal worden vergoed. Het herstelt slechts de lichamelijke schade die voortvloeit uit een tijdelijke of blijvende arbeidsongeschiktheid.

Wettelijke basis : Wet dd. 10.04.1971

Elke betwisting omtrent een arbeidsongeval valt onder de bevoegdheid van de arbeidsrechtbank. Deze materie is van openbare orde. In deze zin dienen ook de akkoorden gesloten tussen de partijen, gehomologeerd te worden door de arbeidsrechtbank (cfr. art. 65 W. 10.04.1971).

1. Definitie van een arbeidsongeval

Art. 7. Voor de toepassing van deze wet wordt als arbeidsongeval aangezien elk ongeval dat een werknemer tijdens en door het feit van de uitvoering van de arbeidsovereenkomst overkomt en dat een letsel veroorzaakt.

Het ongeval overkomen tijdens de uitvoering van de overeenkomst wordt, behoudens tegenbewijs, geacht als overkomen door het feit van de uitvoering van die overeenkomst.

Art. 8. § 1. Wordt eveneens als arbeidsongeval aangezien het ongeval dat zich voordoet op de weg naar en van het werk. Onder de weg naar en van het werk wordt verstaan het normale traject dat de werknemer moet afleggen om zich van zijn verblijfplaats te begeven naar de plaats waar hij werkt, en omgekeerd. (Het traject blijft normaal indien de werknemer de nodige en redelijkerwijze te verantwoorden omwegen maakt (...))

Art. 9. Wanneer de getroffene of zijn rechthebbenden benevens het bestaan van het letsel, een plotselinge gebeurtenis aanwijzen, wordt het letsel, behoudens tegenbewijs, vermoed door een ongeval te zijn veroorzaakt.

Een arbeidsongeval is elk ongeval dat een werknemer tijdens en door het feit van de uitvoering van de arbeidsovereenkomst overkomt en dat een letsel veroorzaakt (zie PUT, o.c., p. 289)

a) Het is het slachtoffer, of, wanneer het slachtoffer is overleden, de rechthebbenden, die in principe het bewijs moeten leveren dat er een arbeidsongeval is gebeurd (een letsel én een plotselinge gebeurtenis). Daarnaast moet het bewijs worden geleverd dat het letsel door een ongeval is veroorzaakt. In dit verband bestaat er een vermoeden : wanneer men een letsel en een plotselinge gebeurtenis kan aantonen, bestaat er een vermoeden dat het letsel door een ongeval is veroorzaakt.

- b) De verzekeraar kan een tegenbewijs leveren door aan te tonen :
- hetzij dat er geen ongeval is
 - hetzij dat er geen plotselinge gebeurtenis is, of dat niet de plotselinge gebeurtenis de oorzaak is van het letsel doch wel de verslechtering van de gezondheidstoestand
 - hetzij dat het letsel niets te maken heeft met de arbeid

2. Dodelijk arbeidsongeval

Art. 10. Wanneer de getroffene ingevolge het arbeidsongeval overlijdt, wordt een vergoeding voor begrafenis kosten toegekend die gelijk is aan dertigmaal het gemiddelde dagloon. In geen geval mag die vergoeding evenwel minder bedragen dan het bedrag van de overeenkomstige vergoeding dat, op de dag van het overlijden, wordt toegekend met toepassing van de wetgeving inzake de verplichte ziekte- en invaliditeitsverzekering.

Art. 12 tot 21. Wanneer de getroffene ten gevolge van het arbeidsongeval overlijdt, wordt een lijfrente, gelijk aan 30 pct. van diens basisloon, toegekend: (...)

3. Tijdelijke arbeidsongeschiktheid

Art. 22. Wanneer het ongeval een tijdelijke en algehele arbeidsongeschiktheid veroorzaakt, heeft de getroffene, vanaf de dag die volgt op het begin van die arbeidsongeschiktheid, recht op een dagelijkse vergoeding gelijk aan 90 pct. van het gemiddelde dagloon. Voor de dag waarop het ongeval zich voordoet of de arbeidsongeschiktheid aanvangt, is de vergoeding gelijk aan het normaal dagloon, verminderd met het loon dat de getroffene eventueel heeft verdiend.

Art. 23. Ingeval de tijdelijke arbeidsongeschiktheid gedeeltelijk is of wordt, kan de verzekeraar aan de werkgever vragen de mogelijkheid van een wedertewerkstelling te onderzoeken, hetzij in het beroep dat de getroffene voor het ongeval uitoefende, hetzij in een passend beroep dat voorlopig aan de getroffene kan worden opgedragen. De wedertewerkstelling kan slechts gebeuren na een gunstig advies van de arbeidsgeneesheer wanneer dit advies voorgeschreven wordt in het algemeen reglement voor de arbeidsbescherming of wanneer de getroffene zichzelf niet geschikt acht om het werk te hervatten (...)

Art. 23bis. Onverminderd de bepalingen van artikel 39 worden na een termijn van drie maanden, te rekenen van de dag van het ongeval, de vergoedingen bedoeld bij de artikelen 22 en 23, aangepast aan het indexcijfer der consumptieprijzen, overeenkomstig de bepalingen van de wet van 2 augustus 1971 (...)

. Blijvende ongeschiktheid

□

Art. 24. Indien de verzekeraar de getroffene genezen verklaart zonder blijvende arbeidsongeschiktheid, geeft hij van deze beslissing aan de getroffene kennis volgens de modaliteiten bepaald door de Koning.) Indien de arbeidsongeschiktheid blijvend is of wordt, vervangt een jaarlijkse vergoeding van 100 pct. berekend op het basisloon en de graad van de ongeschiktheid, de dagelijkse vergoeding vanaf de dag waarop de ongeschiktheid een bestendig karakter vertoont; dit vertrekpunt wordt vastgesteld bij een overeenkomst tussen partijen of bij een in kracht van gewijsde gegane beslissing. In afwijking op de bepalingen van het vorig lid wordt deze jaarlijkse vergoeding verminderd met 50 pct., indien de graad van ongeschiktheid minder dan 5 pct. bedraagt en met 25 pct. verminderd indien de graad van ongeschiktheid 5 pct. of meer, maar minder dan 10 pct. bedraagt.

Openen met toepassing van de arbeidsongevallenwetgeving *geen recht op schadeloosstelling:*

.de stoffelijke schade of schade aan goederen;

- .de extrapatrimoniale schade of morele schade, in welke vorm of benaming ook.
 - .de louter fysieke schade zonder weerslag op het economisch potentieel;
 - .de extraprofessionele schade, meer bepaald het verlies van economische waarde dat zich situeert buiten de arbeidsmarkt;
 - .de schade ingevolge het verlies van een kans.
- (zie : JANVIER, 'Arbeidsongeschiktheid in arbeidsongevallen en gemeen recht' , Medi-ius, 2000, 8)

a. Tijdelijke arbeidsongeschiktheid

Met tijdelijke arbeidsongeschiktheid wordt bedoeld dat het slachtoffer slechts voor een bepaalde periode een vermindering van zijn concurrentiële positie zal ondervinden. De arbeidsongeschiktheid is volledig, wanneer de getroffene totaal ongeschikt is om het beroep dat hij uitoefende op het moment van het arbeidsongeval uit te oefenen. Men is gedeeltelijk tijdelijk arbeidsongeschikt wanneer het slachtoffer zijn beroep kan hernemen, maar met verminderde capaciteit. Voor de beoordeling van de tijdelijke arbeidsongeschiktheid moet enkel rekening gehouden worden met het beroep dat de getroffene uitoefende op het moment van het ongeval (zie PUT, o.c. p. 300 e.v.).

Op het ogenblik dat de deskundige tussenkomt is het mogelijk dat de vergoedingen voor de tijdelijke arbeidsongeschiktheid (geheel of gedeeltelijk) reeds door de verzekeraar ten bate van het slachtoffer zijn uitbetaald geworden. De partijen gaan hierbij akkoord omtrent het percentage en de duur. De opdracht aan de deskundige zal evenwel ook inhouden deze tijdelijke ongeschiktheden te begroten gezien de materie tot de openbare orde behoort enerzijds en het van groot belang is de datum van consolidatie te bepalen gezien deze het begin is van de blijvende arbeidsongeschiktheid die een ander vergoedingsstelsel heeft.

b. Blijvende arbeidsongeschiktheid

Met blijvende arbeidsongeschiktheid bedoelt men dat het letsel niet meer voor verbetering vatbaar is en dat de toestand die eerst tijdelijk was, nu niet meer evolueert en dus blijvend is geworden. Wanneer men volledig blijvend arbeidsongeschikt is, wil dit zeggen dat men elke mogelijkheid heeft verloren om door zijn arbeid\$ regelmatig inkomsten te verkrijgen. De blijvende arbeidsongeschiktheid is slechts gedeeltelijk wanneer de getroffene toch nog over een zeker concurrentievermogen beschikt.

De blijvende arbeidsongeschiktheid wordt geëvalueerd door het geheel van de beroepen die de getroffene nog in staat is regelmatig uit te voeren, in aanmerking te nemen. Daarbij wordt rekening gehouden met zijn leeftijd, vakkundigheid, mogelijkheid van aanpassing en omscholing en concurrentievermogen op de algemene arbeidsmarkt (Cass. 12.06.1970, R.W. 1970-71, 1509; Cass. 10.03.1980, R.W. 1980-81, 647).

De fysieke invaliditeit wordt slechts vergoed voor zover ze het verdienvermogen of de concurrentiecapaciteit van het slachtoffer aantast. Er is geen recht op vergoeding indien de fysieke minderwaarde geen enkele vermindering van het economisch potentieel met zich meebrengt (Janvier, o.c., p. 17).

Om de blijvende arbeidsongeschiktheid te bepalen is het volgens auteur Schamp onontbeerlijk vooraf de fysieke ongeschiktheid in abstracto vast te stellen teneinde deze nadien te kunnen omzetten in een economische arbeidsongeschiktheid, vermits niet de fysieke schade als dusdanig maar enkel de economische arbeidsongeschiktheid voor vergoeding in aanmerking komt (Schamp, Arbeidsongevallen, Comm. 2.3/38).

4. Socio-economische factoren

De op te lossen vraag is te weten wat in casu de socio-economische weerslag is van het fysieke percentage. (zie Schamp, o.c., Comm. 2.3/39).

Bij het omzetten van de graad van zuiver fysieke minderwaarde in een economische minderwaarde moet rekening worden gehouden met :

- de aard en de ernst van de fysieke handicap
- de leeftijd van de getroffene en het daarmee verband houdend aanpassingsvermogen
- het uitgeoefende beroep en de omscholingsmogelijkheid
- de beroepsbekwaamheid
- concurrentievermogen op de algemene arbeidsmarkt (Cass. 10.03.1980, R.W. 1980-81, 647).

5. Voorafbestaande toestand (Janvier, o.c., p. 17)

Het Hof van Cassatie bevestigde meermaals de algemene stelregel dat de blijvende arbeidsongeschiktheid in haar geheel moet worden beoordeeld, zonder rekening te houden met de voorafbestaande pathologische toestand, op voorwaarde dat het arbeidsongeval minstens voor een deel- hoe gering ook- de oorzaak is van de blijvende arbeidsongeschiktheid (Cass. 1 april 1985, Arr. Cass. 1984-1985, 1.051; J. T. 1986 (verkort), 693; Pas. 1985, I, 963; R. W. 1985-86, 1.845, noot; Cass. 21 september 1987, J. T. T. 1988, 70; R. W. 1987-88, 743 (verkort); T.S.R. 1987, 509, dat het cassatieberoep heeft verworpen tegen Ar bh. Gent 11 september 1986, Soc. Kron. 1988, 87. Zie ook Ar bh. Gent (afd. Brugge) 9 december 1993, T.B.R. 1994, 19; Ar bh. Luik 10 december 1990, J. T. T. 1991, 209.)

Hetzelfde geldt wanneer een werknemer getroffen wordt door opeenvolgende arbeidsongevallen en het laatste ongeval de gevolgen van een vorig ongeval heeft verzwaard (Cass. 15 januari 1996, Arr. Cass. 1996, 64; J. T. T. 1996, 258, noot; Pas. 1996, I, 70; R. W. 1995-96, 1.088, noot; Soc. Kron. 1996 (samenvatting), 619, noot; Cass. 28 april 1997, J.T.T. 1998 (verkort), 333, noot; Soc. Kroll. 1998 (samenvatting), 98, noot P. PALSTERMAN; Cass. 21 juni 1999, J. T. T. 1999, 717. Zie ook Luik 9

november 1992, *J. T.* 7: 1993 (verkort), 208; Ar bh. Gent 6 april 1995, *J. T.* 1996, 255, noot; *T.G.R.* 1995, 273; Ar bh. Luik 5 september 1997, *R.G.A.R.* 1998, nr. 12.960)

Indien evenwel wordt vastgesteld dat er geen causaal verband (meer) bestaat met het arbeidsongeval, maar dat alleen de pathologische toestand verder evolueert, mag die lichamelijke afwijking volgens Janvier niet in overweging worden genomen bij het bepalen van de graad van blijvende arbeidsongeschiktheid of mag een eventuele verergering niet (meer) aan het arbeidsongeval worden toegeschreven.

De toepassing van deze principes bij opeenvolgende ongevallen geeft niettemin aanleiding tot uiteenlopende rechtspraak vanwege de lagere rechtscolleges.

6. Hulp van een derde

Art. 24. Indien de toestand van de getroffene volstrekt de geregelde hulp van een ander persoon vergt, kan hij aanspraak maken op een bijkomende vergoeding, vastgesteld in functie van de noodzakelijkheid van deze hulp, op basis van het gewaarborgd gemiddeld maandelijks minimumloon zoals vastgesteld voor een voltijds werknemer, door collectieve arbeidsovereenkomst afgesloten in de schoot van de Nationale Arbeidsraad. Het jaarlijks bedrag van deze bijkomende vergoeding mag het bedrag van het gewaarborgd gemiddeld maandelijks minimumloon, vermenigvuldigd met 12, niet overschrijden.) <W 1989-12-22/31, art. 38]

Bij de toekenning van deze bijkomende vergoeding houdt men rekening met de graad van noodzakelijkheid van deze hulp. Gezien de wetgever geen evaluatienorm heeft opgelegd teneinde de noodzaak van hulp van een derde te kunnen begroten zijn er verschillende evaluatietheorieën in het licht geroepen. (zie PERON, o.c., p. 429-432).

7. Tijdelijke verergering

Art. 25. Indien de blijvende arbeidsongeschiktheid veroorzaakt door het arbeidsongeval zodanig verergert dat de getroffene het beroep, waarin hij gereclasseerd werd, tijdelijk niet meer kan uitoefenen, heeft hij gedurende deze periode recht op de vergoedingen zoals bepaald (in de artikelen 22, 23 en 23bis)

Met deze toestand worden gelijkgesteld alle periodes nodig om de medische en professionele revalidatiemaatregelen, met inbegrip van alle problemen gesteld door de prothesen, te herzien of te hernemen, wanneer dit de uitoefening van het beroep, waarin de getroffene gereclasseerd was, tijdelijk, geheel of gedeeltelijk onmogelijk maakt (...)

8. Medische kosten

Art. 28. De getroffene heeft recht op de geneeskundige, heelkundige, farmaceutische en verplegingszorgen en, onder de voorwaarden bepaald door de Koning, op de prothesen en orthopedische toestellen die ingevolge het ongeval nodig zijn.

Art. 29. De getroffene kan geneesheer, apotheker of medische, farmaceutische en verplegingsdienst vrij kiezen, behoudens wanneer de volgende voorwaarden vervuld zijn;
1o de werkgever of de verzekeraar, op eigen kosten en in de voorwaarden bepaald door de Koning, een medische, farmaceutische en verplegingsdienst heeft ingesteld;

2º de dienst werd erkend. De erkenning wordt verleend en ingetrokken door de Koning onder de voorwaarden die Hij bepaalt;

3º de werkgever of de verzekeraar ten minste drie geneesheren heeft aangewezen tot wie de getroffene zich kan wenden;

4º wanneer de dienst wordt ingesteld door een verzekeraar dan moet deze de werkgever daaromtrent behoorlijk inlichten;

5º de oprichting van de dienst en de namen van de geneesheren vermeld zijn in het arbeidsreglement of, wat de zeelieden betreft, in de monsterrol;

6º het Veiligheidscomit, werd geraadpleegd in de voorwaarden bepaald doorde Koning in het Algemeen reglement voor de arbeidsbescherming. (...)

Art. 30. De werkgever of de verzekeraar wijzen tenminste drie geneesheren aan buiten de medische, pharmaceutische en verplegingsdienst bedoeld bij artikel 29, tot wie de getroffene zich kan wenden voor de voortzetting van en het toezicht op de medische behandeling die door deze dienst oorspronkelijk werd voorgeschreven en toegepast en voor de controle op zijn arbeidsongeschiktheid. Deze aanwijzing kan tijdelijk of toevallig zijn telkens wanneer de getroffene zijn verblijfplaats heeft buiten de streek waar de medische, pharmaceutische en verplegingsdienst is ingesteld of waar de als vast erkende geneesheer gevestigd is. (...)

Art. 31. Wanneer de getroffene vrije keus van geneesheer, apotheker en verplegingsdienst heeft, worden de kosten van geneeskundige verzorging terugbetaald (volgens de voorwaarden en volgens een tarief vastgesteld door de Koning). <W 1999-01-25/32, art. 4, 029

Art. 32. Tijdens de behandeling, mag de verzekeraar, ingeval de getroffene de vrije keus van geneesheer, apotheker en verplegingsdienst heeft en, in het tegenovergesteld geval, de getroffene of de rechthebbenden, een geneesheer aanwijzen belast met het toezicht op de behandeling. Deze geneesheer zal de getroffene vrij mogen bezoeken, mits hij de behandelende geneesheer vooraf verwittigt.

De Koning bepaalt de honoraria, die verschuldigd zijn aan de geneesheer aangewezen door de getroffene of de rechthebbenden. Zij zijn voor 90 pct. ten laste van de verzekeraar.